

Primera memòria

L'entorn del Castell de Port, vestigi de l'Alta Edat Mitjana, pateix desperfectes

|| Jesús Martínez

Quatre pedres, restes d'un mur, testimoni dels temps de glòria.

A la part més inaccessible d'un monticle, els fonaments d'alguna torre o sagera o fossat del Castell de Port, fortalesa dels regnes dels Ramon Berenguer i dels Berenguer Ramon, en les celebracions del primer mil·lenni català.

El passat 3 d'agost, a l'hora de la migdiada, el destructiu sol d'agost queia amb els seus raigs refulgents sense tenir en compte a qui feria. Solemne, màxim, implacable. El sol de la *Primera memoria* d'Ana María Matute, «que atravesaba la niebla para convertirse en un fuego húmedo y lento evaporándose sobre los cálices de las flores».

Possiblement, les altes temperatures (32 graus), el sol ressec i l'elevada humitat van causar un petit incendi als rostolls, el lleniscle i l'estepa.

En un parell d'hores, deu dotacions de Bombers de Barcelona van sufocar el foc, amb l'ajuda d'un helicòpter dels anomenats «bombarders», com els del model AS350 B3, i amb capacitat per a uns quatre mil litres d'aigua. L'helicòpter, amb base a l'Heliport de l'Autoritat Portuària de Barcelona, va realitzar una desena de viatges mar endins.

Bombers de Barcelona va relatar en un tuit el que havia passat: «Controlat un foc de matolls a Montjuïc, al c. Mare de Déu del Port amb c. Cisell. Hi Hem intervingut amb deu dotacions de #BombersBCN i la col·laboració d'un helicòpter de @Bomberscat».

Precisament, el juny del 2009, el pilot i el copilot d'un helicòpter similar van morir a l'estavellar-se durant les operacions de càrrega i descàrrega d'aigua, en les tasques d'extinció d'un incendi a la localitat de les Franqueses del Vallès (Barcelona).

Dies abans de l'incendi d'agost, el Castell de Port, que les seves quatre pedres, ja era refugi de brètols que aprofitaven la solitud del lloc per celebrar *minibotellones*. Els vidres trencats de les Xibecas, negres de cendra.

Així mateix, el cartell amb informació de l'Ajuntament de Barcelona havia estat pintat, ratllat amb cúter i cremat amb la flama d'un encenedor. Deia: «Cal destacar també que entre aquests penyals es troba una de les colònies urbanes de xoriguers més importants d'Europa».

El gran desconegut

Resulta fàcil equivocar-se de castell.

Normalment, quan es parla d'un castell la gent pensa en el d'alt de tot de Montjuïc, no en el de Port.

El Castell de Montjuïc, però, es manté intacte.

El diumenge 15 de juny del 2008, ciutadans i capgrossos van pujar a Montjuïc per celebrar que Barcelona recuperava per a ús

► Foto aèria del cos dels bombers durant l'incendi.

social un espai d'inafaust record. Al Castell de Montjuïc, fortí de finals del segle XVII, es va executar a diversos anarquistes de l'atemptat de la Processó del Corpus, el 1896; es va executar al pedagog Francesc Ferrer i Guàrdia, condemnat per instigar els successos de la Setmana Tràgica, el 1909, i es va executar el president de la Generalitat de Catalunya Lluís Companys, en l'onada de revenja dels vencedors de la Guerra Civil espanyola. Per només parlar de la història contemporània.

En canvi, del Castell de Port només queden les cròniques.

El Castell de Port, actiu del segle XI al segle XV, dominava el vessant sud-oest de la muntanya, de cara al mar. Des dels seus merlets s'endevinava l'arribada de sarraïns, a la costa de Can Tunis (potser, l'origen d'aquest nom provingui del temut turc).

A prop de la Marca Hispànica, el Castell de Port, tot i ser considerat residència de la noblesa més que baluard, servia com a punt de vigilància davant dels atacs exteriors, com a lloc avançat de l'imperi carolingi.

A prop del Castell de Port, a la falda de la muntanya, també es va aixecar fa mil anys l'ermita de la Mare de Déu de Port, fita que recorda el llibre *El senyor és Déu*, publicat per les parròquies Mare de Déu de Port i Sant Bartomeu, el 2010: «El llibre ens fa descobrir un gran valor històric que molt poques parròquies tenen, que, on ara

hi ha l'església, des del principi dels anys mil ha estat lloc de pregària i de devoció a la Mare de Déu de Port amb l'antiga ermita, que va néixer com a capella del Castell de Port».

Mil anys de la Mare de Déu de Port.
Mil anys del Castell de Port.

Ascens

El Castell de Port, les seves quatre pedres, apareixen davant del visitant com un regal després d'una caminada d'estiu.

Darrere del centre cívic La Bàscula, s'agafa l'antiga senda de l'Esparver, anomenada així per la presència de rapinyaires. Les aigües freàtiques del subsòl borbollegen, tenint en compte la gran quantitat de vegetació de les seves tortuositats (figueres, pins, canyars), contorns que un dia van fer les delícies de la colla d'amics del nen Paco Candel, com bé retrata en la seva novel·la *Han matado un hombre, han roto un paisaje*.

Camí serpentejant que creua el terreny en el qual es conserva part de les ruïnes de la masia natal de l'historiador Ramon Anglès.

Es puja uns tres-cents metres per una polsegosa pista on hi ha semienterrades desenes de turrítelles, cargols marins del

període juràssic, quan els *Brachiosaurus* rastellaven tones d'herba.

A dalt, una esplanada de pins pinyers. Des d'aquí, s'observa al Fossar de la Pedrera, amb la fosa comuna dels paries del poder, entre ells el voluntari alemany de les Brigades Internacionals Hans Beimler.

Al fons, les quatre pedres del castell, amb vistes als dipòsits de Cespa, a la flota d'autocars Izaro i l'edifici Ghostbusters (veure La Marina de maig del 2019).

El Castell de Port, el primer castell de Barcelona, el bressol de Catalunya juntament amb el castell templer de Miravet.

Tot i que si se li pregunta a un veí, et tornarà la pregunta: «De què castell més-tàs parlant?».

O a un familiar: «M'estàs prenent el pèl?».

A un conegut: «Mai vaig sentir parlar d'aquest lloc, existeix?».

La placa amb l'escut i les dites vermelles

«Mil·lenari de Catalunya. Restes de l'antic Castell de Port. Segle XI. Residència temporal dels comtes sobirans de Barcelona Ramon Berenguer II, *Cap d'Estopa*, i Berenguer Ramon II, *El fratricida*. Barcelona, 29 de gener de 1989. Associacions de Veïns, centre cultural i comissió del mil·lenari del barri de Port.»

La placa commemorativa va ser renovada el 2000 pel Foment Excursionista de Barcelona, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona i l'Associació d'Entitats Excursionistes del Barcelonès. ■

PERSIAUTO

Especialistes en:

- Instal·lació i reparació de persianes
- Persianes Gradhermetic
- Alumini
- Mosquiteras
- Toldos
- Motorització de persianes y puertas de local comercial o tiendas

info@persiauto.com
www.persiauto.com

Telf: 935196060

C/ del Foc, 114 08038 Barcelona